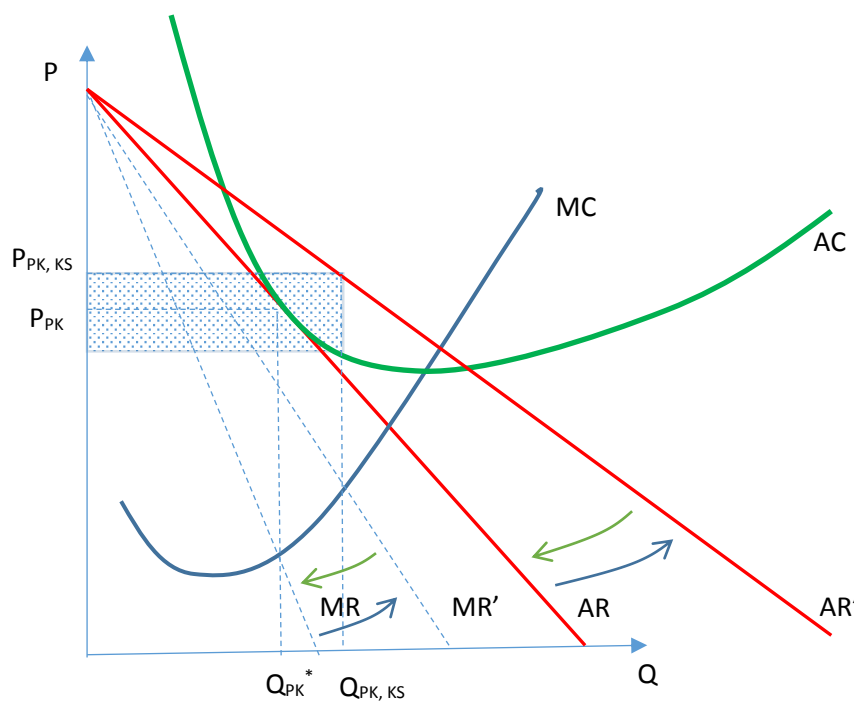

Fråga 1

Företaget Brallor har länge verkat inom det exklusiva segmentet på jeansmarknaden. Jeansmarknaden kännetecknas av monopolistisk konkurrens och befinner sig i långsiktig jämvikt. Beskriv denna situation verbalt och illustrera med diagram. Företaget byter ut sin gamla reklambyrå mot en ny som kostar lika mycket. Den nya reklambyrån genomför en mycket framgångsrik reklamkampanj. Illustrera och förklara, med hjälp av lämpligt diagram, visa vad som händer med Brallors verksamhet på jeansmarknaden på kort respektive lång sikt.

I ursprungsläget befinner sig marknaden i jämvikt då varje producent producerar vid $MR = MC$ så att $AR = \text{priset}$ dvs. nollvinst råder.

Efter reklam skiftar / vrids efterfrågan utåt och företaget kapar åt sig större utrymme. Nya jämvikten infinner sig då $MC = MR'$ men priset är nu högre än AC vilket resulterar i kortsiktiga vinster.

På lång sikt följer andra jeansfabrikörer Brallors exempel och producerar liknande säljande reklam. De tar därigenom tillbaka sina marknadsandelar och ursprungliga jämvikten återställs.

Diagram + verbal förklaring

4p (ursprung) + 4p (efter reklam)

Lång + kort sikt

2p + 2p

Fråga 2

Antag att staten har bestämt sig för att beskatta konsumenterna som konsumerar en vara Q . Skatten beslutas vara 3 kronor per vara. Ursprungligen ges efterfrågan av $P=16-Q$ och utbudet av $P=1+2Q$. Hur påverkas jämviktskvantiteten av skatten? Hur stora blir statens skatteintäkter? Hur stor är välfärdsförlusten? Beräkna och illustrera i diagram. Förklara med hjälp av diagrammet hur och varför skatten fördelas mellan konsument och producent.

$$Q^* = 5 \quad \& \quad P^* = 11$$

$$Q^*_{SKATT} = 4 \quad \& \quad P^*_{SKATT} = 12$$

$$SKATT = 4 \times 3 = 12, \text{ köpare bär } 4. \text{ Säljare bär } 8 \quad 4p$$

DIAGRAM 4p

Fråga 3

Antag att efterfrågan på sopskyfflar ges av $P = 100 - 3Q$. Definiera efterfrågans priselasticitet och beräkna hur stor den är vid priset $P = 10$

Är efterfrågan på varan elastisk eller oelastisk vid detta pris? Motivera ditt svar och redovisa dina beräkningar.

Definition och motivering 4p

$$Q^* = 30 \quad \& \quad P^* = 10 \quad 2p$$

$$E = (1/3) (10 / 30) = 10 / 90 = 1 / 9 \text{ dvs. oelastisk med motivering} \quad 6p$$

Fråga 4

I USA har bruket av olika opioider (morfin, heroin odyl) ökat kraftigt och med detta har antalet dödsfall av överdoser också ökat. Faktum är att dödsfallen ökat så mycket att medellivslängden för vissa grupper sjunkit i USA samtidigt som livslängden för samma grupper ökat i andra rika länder. Naxolen är ett mycket effektivt motgift mot överdosering av opioider och många delstater har succesivt ökat tillgängligheten av naxolen för att på så sätt minska antalet dödsfall.

Nyligen släpptes en studie som finner att den ökade tillgängligheten av naxolen inte minskat den opioidrelaterade dödligheten utan att denna dödlighet kanske till och med ökat. Kan du med ett nationalekonomiskt resonemang förklara studiens resultat?

Risken av att använda opioider minskar när brukaren vet att naxolen finns tillgängligt. Detta innebär att brukaren kan ta större risker (kanske ta större doser).

Eventuellt kan det också få fler människor att ta droger.

Om varje missbrukare tar större doser och kanske fler människor missbrukar så kan dödsfallen öka även om risken för ett dödsfall vid varje överdos faller.

Detta kan ses som ett exempel på "moral hazard."

12p

Fråga 5.

Landet Midwest handlar med omvärlden och har inga tullar. Efter ökad export ser landet skäl att börja värna den egna industrin som producerar stål enligt $P = 10 + 3Q$. Efterfrågan på stål är i Midwest $P = 50 - Q$. Världsmarknadspriset på stål är 20. Beräkna och illustrerar effekterna på pris och kvantitet samt den import/export som följer av att Midwest inför en tull på 10. Beräkna och kommentera de direkta välfärdskonsekvenserna i Midwest av att tullen införs uppdelat på producenter, konsumenter, stat och netto.

Ursprunglig + Ny jämvikt	2p
Handeleffekt	2p
KÖ + PÖ	2p
STAT + Netto	2p
Illustration	4p

Fråga 6

En monopolist har efterfrågan $P = 20 - 2Q$. Företaget har inga fasta kostnader och en konstant marginalkostnad på 4 kronor. Visa monopoljämvikten i ett diagram och beräkna monopolistens vinst. Beräkna även välfärdsförlusten jämfört med en samhällsekonomiskt effektiv situation.

Säg nu att staten inför ett pristak och bestämmer att priset inte får överstiga 6 kronor. Hur mycket skulle företaget producera och vilken vinst skulle det göra? Hur stor är välfärdsförlusten i förhållande till den samhällsekonomiskt effektiva situationen?

Motivera dina svar.

Illustration	3p
Monopoljämvikten + vinst	2p
Välfärdsförlusten	2p
Pristaket med ny jämvikt + vinst	3p
Nya välfärdsförlusten	2p

Fråga 7

Efter livsnödvändig sömn har dygnet 16 timmar som kan fördelas mellan arbete och fritid. Tänk dig att timlönen är 100 kronor (efter skatt). Visa i en figur budgetlinjen och den optimala allokeringen mellan konsumtion och fritid.

Tänk dig nu att lönen stiger till 120 kronor per timme (efter skatt). Visa i figuren hur detta påverkar arbetsutbudet. Kommer det att öka eller minska arbetsutbudet?

Tänk nu istället att lönen ligger kvar på 100 kr/timme men att det införs en basinkomst för alla invånare. Denna betalas ut oavsett om man arbetar eller inte och beloppet som betalas ut påverkas inte av hur mycket man tjänar. Föreställ dig för enkelhetens skull att fritid är en normal vara och att basinkomsten inte behöver finansieras av skatter utan att pengarna helt enkelt bara plötsligt finns tillgängliga. Visa i figuren hur detta påverkar arbetsutbudet. Kommer det att öka eller minska arbetsutbudet?

Vanligt diagram för arbetsutbudet där optimal mängd fritid och konsumtion bestäms av tangeringspunkten mellan budgetlinjen som har lutningen -100 och indifferenskurvan.

4p

Om lönen stiger blir budgetlinjen brantare (-120) och den optimala punkten ligger på en högre indifferenskurva. Huruvida fritid ökar eller minskar beror på om inkomst- eller substitutionseffekt dominerar.

4p

I detta fall är lutningen fortfarande -100 men skiftar upp även om fritid=16 timmar. I detta fall kommer man tveklöst att jobba mindre eftersom det bara finns en inkomsteffekt.

4p

Fråga 8 (Creditfråga)

Regeringen i Renland har satt upp som mål att årligen återvinna 50 procent av alla aluminiumburkar och all wellpapp som produceras i landet. Det har också beslutats att insamlingsgraden skall vara den samma över hela landet.

Antag att återvinnings-värdet är konstant och 40 kr/enhet för aluminium respektive 20 kr/enhet för wellpapp.

Antag vidare att insamlingskostnaden kan skrivas som $50 - 0,5 Q$ (mängd ej insamlade burkar på horisontell axel) för den befolkningstäta norra delen och $100 - Q$ för den glesbefolkade södra delen. Det produceras 100 enheter per år av båda resurserna i varje region årligen.

Visa hur regeringens förslag skiljer sig från en samhällsekonomiskt effektiv lösning. Hur stor är den effektiva insamlingsgraden för de två råvarorna i respektive region samt i hela landet? Illustrera välfärdsförlusten som uppstår till följd av regeringens politik i fyra separata diagram. Motivera utförligt.

